

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ.
Макроекономіка

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Укладач М.А. Слатвінський

Умань

2014

УДК 330.101.541(075.8)
ББК 65.012.3я73
Е45

Рецензенти:

Пенькова О. Г. – доктор економічних наук, доцент кафедри економічної теорії Уманського національного університету садівництва

Кирилюк І. М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і права Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Схвалено Вченою радою економічного факультету
Уманського державного педагогічного університету імені Павла
Тичини
(протокол № 4 від 27.11.13)*

Е45 Економічна теорія. Макроекономіка / навч. посібник / Укл.
М. А. Слатвінський. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – 188 с.

Цикл навчальних посібників з економічної теорії: основи економічної теорії, макроекономіка, мікроекономіка, спрямований на вивчення закономірностей розвитку економічних систем, економічних законів та принципів їх функціонування, дій людей, спрямованих на ефективне господарювання за умов обмежених економічних і природних ресурсів, особливостей ринкових перетворень в Україні, сучасних процесів глобалізації економічного життя суспільства.

У циклі посібників з економічної теорії на основі узагальнення фундаментальних надбань світової економічної думки і практики господарювання розглядаються основні питання економічної теорії – загальні основи соціально-економічного розвитку суспільства, товарного виробництва і ринкової економіки, теоретичні основи мікро- та макроекономіки, світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Посібник сформовано у вигляді стислого викладу тематичного матеріалу, містить контрольні запитання та практичну частину, що сприятиме його більш глибокому засвоєнню.

Книга розрахована на студентів напрямів підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» та 6.140103 «Туризм», а також всіх інших зацікавлених у вивченні економічної теорії.

УДК 330.101.541(075.8)
ББК 65.012.3я73

Зміст

ВСТУП.....	6
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ. МОДУЛЬ 2. МАКРОЕКОНОМІКА	8
ЧАСТИНА 1. ПРОБЛЕМАТИКА ТА ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ МАКРОЕКОНОМІКИ	15
РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД ТА ФУНКЦІЇ МАКРОЕКОНОМІКИ	15
1.1. Вступ до макроекономіки	15
1.2. Об'єкт і предмет макроекономіки	16
1.3. Методи і принципи макроекономічних досліджень	17
1.4. Макроекономіка та економічна політика	18
1.5. Історія та розвиток макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії	20
Контрольні запитання.....	22
РОЗДІЛ 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ.....	23
2.1. Модель господарського кругообігу	23
2.2. Теоретичні засади та принципи побудови системи національних рахунків.....	26
2.3. Основні показники макроекономічних вимірювань	28
2.4. Номінальні та реальні макроекономічні показники	33
Контрольні запитання.....	35
РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЬ СУКУПНОГО ПОПИТУ І ПРОПОЗИЦІЇ	36
3.1. Сукупний попит	36
3.2. Сукупна пропозиція	39
3.3. Сукупний попит – сукупна пропозиція як модель економічної рівноваги	45
Контрольні запитання.....	49
РОЗДІЛ 4. СПОЖИВАННЯ, ЗАОЩАДЖЕННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЇ.....	50
4.1. Споживання та заощадження.....	50
4.2. Теоретичні моделі споживання	53
4.3. Інвестиції та фактори інвестування	59
4.4. Моделі мультиплікатора та акселератора	64
Контрольні запитання.....	65
РОЗДІЛ 5. КЛАСИЧНА МОДЕЛЬ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ РІВНОВАГИ.....	66
5.1. Макроекономічна рівновага з позицій класичної школи	66
5.2. Ринки робочої сили, грошей та товарів, їх рівновага	67
5.3. Загальна рівновага класичної моделі.....	69
Контрольні запитання.....	70
РОЗДІЛ 6. РІВНОВАГА НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ У МОДЕЛІ IS-LM.....	71
6.1. Витратні моделі економічної рівноваги	71
6.2. Мультиплікатор видатків.....	73
6.3. Рецесійний та інфляційний розриви	75

6.4. Товарний ринок та його рівновага	77
6.5. Рівновага на грошовому ринку	83
6.6. Макроекономічна рівновага на грошовому і товарному ринках	84
Контрольні запитання.....	85
РОЗДІЛ 7. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ	87
7.1. Дискреційна фіскальна політика	87
7.2. Автоматична фіскальна політика	89
7.3. Стимулюючий варіант впливу податків на пропозицію. Крива Лаффера	90
7.4. Фіскальна політика та бюджетний дефіцит	91
Контрольні запитання.....	94
РОЗДІЛ 8. МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА	95
8.1. Грошовий ринок	95
8.2. Попит на гроші та фактори, що його визначають.....	96
8.3. Банківська система та грошова пропозиція	98
8.4. Сутність монетарної політики.....	99
Контрольні запитання.....	103
РОЗДІЛ 9. ЦИКЛІЧНІ КОЛИВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ	104
9.1. Циклічність як форма економічного розвитку	104
9.2. Макроекономічний аналіз циклічних коливань	106
9.3. Теорії циклічних коливань	107
9.4. Адаптація системи до циклічних коливань. Державне антициклічне регулювання.....	110
9.5. Макроекономічна динаміка. Сутність економічного зростання	111
9.6. Моделювання економічного зростання	112
9.7. Державне регулювання економічного зростання	115
Контрольні запитання.....	115
РОЗДІЛ 10. ІНФЛЯЦІЯ ТА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА.....	117
10.1. Сутність і види інфляції.....	117
10.2. Причини та наслідки інфляції	119
10.3. Кейнсіанський і класичний погляди на інфляцію	122
10.4. Антиінфляційна політика держави.....	123
Контрольні запитання.....	124
РОЗДІЛ 11. БЕЗРОБІТТЯ ТА ПОЛІТИКА ЗАЙНЯТОСТІ	125
11.1. Ринок праці та механізм його функціонування	125
11.2. Безробіття як відхилення від макроекономічної рівноваги.....	126
11.3. Державне регулювання зайнятості	129
11.4. Економічна нерівність та політика соціального захисту населення.....	130
Контрольні запитання.....	131
РОЗДІЛ 12. МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА У ВІДКРИТІЙ ЕКОНОМІЦІ	132
12.1. Механізм зовнішньоекономічної політики	132
12.2. Платіжний баланс та його макроекономічне значення.....	133

12.3. Макроекономічні аспекти формування валютного курсу.....	134
12.4. Рівноважний обсяг виробництва і доходу у відкритій економіці	136
12.5. Рівновага товарного, грошового та зовнішнього ринків. Модель Манделла-Флемінга для малої відкритої економіки.....	139
12.6. Порівняльний аналіз грошово-кредитної, фіскальної та зовнішньоторговельної політики при плаваючому і фіксованому обмінних курсах.....	141
Контрольні запитання.....	145
ЧАСТИНА 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНУ КУРСУ МАКРОЕКОНОМІКИ.....	146
Тема 1. Предмет, метод та функції макроекономіки.....	146
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків ...	147
Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	149
Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції.....	151
Тема 5. Класична модель макроекономічної рівноваги.....	153
Тема 6. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM	155
Тема 7. Фіскальна політика держави.....	156
Тема 8. Монетарна політика.....	159
Тема 9. Циклічні коливання та економічне зростання	161
Тема 10. Інфляція та антиінфляційна політика	163
Тема 11. Безробіття та політика зайнятості.....	165
Тема 12. Макроекономічна політика у відкритій економіці	167
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ РЕФЕРАТІВ	170
ПЕРЕЛІК ПІДСУМКОВИХ ПИТАНЬ	172
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	175
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	186